

Sectoradvies Werkervaring - Management summary

Situering advies sector

Vlaams minister van Werk Philippe Muyters vroeg aan de sociale partners in de SERV om een advies te formuleren over de toekomst van Werkervaring. De minister schoof hierbij drie voor het beleid cruciale vragen naar voor: die naar de positionering van de maatregel Werkervaring, het verhogen van de uitstroom naar werk en het juridisch kader voor de maatregel.

De sector deelt de ambitie om te komen tot een coherent geheel van doorstroommaatregelen en ziet hierbij een centrale rol weggelegd voor het instrument Werkervaring. De sector wil de uitstroom naar werk in het normaal economisch circuit (NEC) maximaliseren en komen tot een stabiel, toekomstgericht juridisch kader voor Werkervaring. SLN formuleerde in nauw overleg met de Leerwerkbedrijven en werkervaringspromotoren een sectoradvies. Methodische en inhoudelijke principes werden vertaald in een concreet, ambitieus en vernieuwend Werkervaringstraject. Voor het juridische luik won SLN namens de sector bijkomend juridisch advies in bij Curia/GSJ Advocaten.

Brug van werkloosheid naar tewerkstelling

Een job vinden én behouden is voor lang niet iedereen vanzelfsprekend. Bepaalde groepen (jongeren, laaggeschoolden, allochtonen, ouderen,...) zijn oververtegenwoordigd in de werkloosheidscijfers en vinden moeilijk de weg naar bedrijven in het NEC. Werkzoekenden hebben vaak het potentieel om zich te integreren in het NEC, maar blijken nog te ver van die arbeidsmarkt verwijderd. Nochtans voelen beleid en werkgevers meer dan ooit aan dat op een arbeidsmarkt waar arbeidskrachten schaarser worden, ieder talent moet worden benut. Een actief arbeidsmarktbeleid met aangepaste trajecten om kwetsbare doelgroepen te laten doorstromen naar werk, is dan geen optie maar een absolute noodzaak om hun arbeidsdeelname te verhogen.

Werkervaring biedt personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt een intensief, competentieversterkend traject op de werkvloer, beperkt in tijd en met een duidelijke focus op uitstroom naar werk. Tussen 2008 en 2012 doorliepen 12.780 personen een werkervaringstraject. In 2012 ging het om 2.398 personen¹. Werkervaring vormt een brug tussen een periode van werkloosheid en tewerkstelling in het reguliere bedrijfsleven. Mét resultaat, want Werkervaring resulteert al meer dan 20 jaar in aantoonbare en duurzame uitstroom naar werk. Uit onderzoek² blijkt bovendien dat de uitstroom naar werk op langere termijn substantieel groter is. Werkervaring loont en hoe langer de beschouwde tijdshorizon hoe positiever de sociale kosten-batenanalyse voor de overheid uitvalt. Werkervaring is voor een ruime meerderheid van de deelnemers een springplank naar duurzame arbeidsmarktintegratie en kent zo een zeer hoog maatschappelijk rendement.

Maximaliseren van uitstroom naar werk

De sector zet in op een verdere versterking van het instrument Werkervaring via gerichte, uitstroomverhogende ingrepen. Finale doelstelling is het maximaliseren van de uitstroom naar werk, met bijzondere aandacht voor uitstroom naar reguliere bedrijven in het NEC en met een weging van de doelgroep en inspanningen van het Leerwerkbedrijf wanneer een Leerwerkbedrijf geen 50% uitstroom behaalt. De activering van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is niet evident. Deze ambitie waarmaken vereist samenwerking en een duidelijk engagement van alle betrokken stakeholders, waaronder sociale partners, bedrijven, sectoren, beleid en arbeidsmarktregisseur VDAB. Een efficiënte inzet van aanwezige middelen, expertise en knowhow is cruciaal.

¹ Cijfers: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSAWSE)

² Rubbrecht, e.a., Sociale tewerkstelling in Vlaanderen: effecten en maatschappelijk rendement op lange termijn. HIVA, 2005. Raadpleegbaar via <https://hiva.kuleuven.be/resources/pdf/publicaties/R948.pdf>

Structurele verankering via een decreet

De Leerwerkbedrijven willen structurele partners worden van het beleid en vragen een verankering van het instrument Werkervaring via een decreet. Een transitieperiode van 4 jaar, binnen het huidige kader voor Werkervaring, creëert ruimte voor een grondige hertekening van het instrument Werkervaring, stroomlijning met andere maatregelen en een kwalitatieve implementatie van de voorgestelde wijzigingen in nauwe samenspraak met de betrokken actoren. De sector stelt een decreet voorop dat de begeleiding en inschakeling van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (2 jaar werkzoekend), die enkel via intensieve vormen van werkplekieren in het NEC kunnen worden tewerkgesteld, toevertrouwt aan de Leerwerkbedrijven. Om deze inschakeling te realiseren, kunnen de Leerwerkbedrijven diverse instrumenten inzetten, met een centrale rol voor het instrument Werkervaring.

Meer Werkervaringstrajecten met dezelfde budgetmiddelen

De sector wil meer mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt werkervaringskansen bieden. Dit wil de sector realiseren door o.a. een hertekening van het huidige werkervaringstraject via de introductie van een module 'Joboriëntering op de werkvloer' en een verdere versterking van de uitstroomgerichtheid via flexibilisering en intensifiëring van het traject. De sector wil de mogelijkheden die een inkorting van het werkervaringstraject binnen een gesloten enveloppe systeem biedt, in overleg met de betrokken actoren onderzoeken. Daarnaast is het cruciaal om voldoende kwalitatieve schakels met andere maatregelen te voorzien. De sector ziet mogelijkheden om de recent gelanceerde maatregel C-IBO te koppelen aan of integreren in Werkervaring en zo een groter kwantitatief en kwalitatief aanbod van uitstroomgerichte werkervaringstrajecten mogelijk te maken.

Stroomlijning van bestaande maatregelen

Een stroomlijning van de bestaande diversiteit aan maatregelen, o.a. binnen het kader van de zesde staatshervorming, is cruciaal met het oog op een efficiëntere inzet van middelen voor trajecten op maat van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het realiseren van kwalitatieve schakels tussen diverse maatregelen moet een efficiënt maar kwaliteitsvol traject op maat mogelijk maken en voorkomen dat maatregelen te gefragmenteerd worden ingezet. Bestaande instrumenten flexibel en geschakeld kunnen inzetten, kan de huidige instrumenten versterken en is cruciaal voor het verhogen van de uitstroom naar werk van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Versterking rol Leerwerkbedrijven

De sector pleit voor een versterking van de structuur en de rol van Leerwerkbedrijven. De Leerwerkbedrijven zijn de voorbije jaren sterk geëvolueerd door hun blijvende inzet op o.a. professionalisering, kwaliteitsbevordering, synergie en samenwerking, zowel binnen het eigen Leerwerkbedrijf als naar werkgevers en sectoren toe. De werking van deze consortia in 2012 werd door VDAB en door het Departement en Subsidieagentschap WSE dan ook over de ganse lijn positief geëvalueerd. De sector wil inzetten op een verdere versterking van deze consortia, zodat Leerwerkbedrijven nog meer dan vandaag een voortrekkersrol vervullen bij de activering van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar werk in het NEC. Leerwerkbedrijven bundelen lokale en regionale expertise op vlak van begeleiding en inschakeling op maat van kansengroepen. De sector wil die expertise en knowhow van Leerwerkbedrijven en werkervaringspromotoren op vlak van uitstroomgerichte begeleiding, ook maximaal inzetten binnen andere maatregelen. De Leerwerkbedrijven willen in de toekomst een centrale rol blijven spelen bij de activering naar werk van langdurig werkzoekenden (2 jaar werkzoekend), waarbij gericht - en indien nodig geschakeld - verschillende instrumenten kunnen worden ingezet in functie van een passend uitstroomgericht traject op maat. Want dáár ligt precies de expertise en meerwaarde van de Leerwerkbedrijven en werkervaringspromotoren. Leerwerkbedrijven moeten nog meer dan vandaag een coördinerende rol kunnen vervullen en gangmaker zijn in een sterk consortiumverhaal, waarbinnen de huidige externe promotoren cruciale stakeholders zijn.

Flexibele vormen van werkplekieren

Flexibele vormen van werkplekieren en stages zijn cruciaal voor de competentieversterking en uitstroomkansen van doelgroepwerknemers. De aanwezigheid van Leerwerkbedrijven en

doelgroepwerknemers in het NEC, versterkt de band met reguliere bedrijven en is bepalend voor het succes van Werkervaring en de uitstroomkansen van doelgroepwerknemers. Deze vormen van werkplekieren zijn cruciale hefboomen om de uitstroom te verhogen en te komen tot een betere match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Hierop inzetten vergroot de win-win die Werkervaring betekent voor bedrijven, werkzoekenden en beleid. Hiervoor vraagt de sector het engagement en een bijkomende inspanning van werkgevers om hun werkvloeren open te stellen voor doelgroepwerknemers. De sociale partners spelen eveneens een cruciale rol in de vereenvoudiging van bestaande manieren om doelgroepwerknemers bijkomend ervaring te laten opdoen op werkvloeren in het NEC. De sector vraagt het beleid om dit mee te faciliteren.

Afstemming Werkervaring op de noden van regionale arbeidsmarkt

Om de afstemming van Werkervaring op de noden van de regionale arbeidsmarkt te bevorderen, wil de sector de werkgeversfederaties en sectoren nauwer betrekken bij Werkervaring, o.a. via regelmatig overleg en systematische evaluatie van het aanbod en de functies binnen Werkervaring. De Leerwerkbedrijven willen, in overleg met de betrokken actoren, blijven inzetten op een breed beroepenscala binnen Werkervaring, met inbegrip van de knelpuntberoepen. Tal van sectoren hebben immers nood aan voldoende en goed geschoolde werknemers en zetten mede daarom in op de evenredige arbeidsdeelname van kansengroepen via het ontwikkelen van acties naar werkzoekenden en werknemers of het voorzien van ondersteuning voor werkgevers. De Leerwerkbedrijven kunnen voor deze sectoren een bondgenoot betekenen. De Leerwerkbedrijven willen een sterkere brug slaan naar reguliere bedrijven, o.a. door het vergroten van het eigen werkgeversnetwerk, samenwerking en door gebruik te maken van de brugfunctie die Jobkanaal vervult naar reguliere bedrijven.

Kwaliteitsvolle ondersteuning van vóór de start tot ná de finish

De sector wil inzetten op een versterking van de ondersteuning tijdens alle fases van het Werkervaringstraject. Ondersteuning op maat van (doelgroep)werknemer, werkzoekende én werkgevers uit het NEC tijdens en na het Werkervaringstraject (nazorg) is een belangrijke succesfactor. De sector wil deze ondersteuning, waaronder on-the job-training, in overleg met de betrokken actoren versterken via een efficiënte inzet en uitbreiding van bestaande instrumenten zoals job- en taalcoaching en het faciliteren van IBO-koppelingen.

Juridisch kader voor Werkervaring

Uit bijkomend juridisch advies van Curia/GSJ Advocaten, blijkt dat het huidig BVR Werkervaring globaal genomen in overeenstemming is met de Europese staatssteunregels en de nieuwe DAEB-regeling. Er kunnen een aantal beperkte wijzigingen worden aanbevolen, die elk risico op overcompensatie moeten vermijden. Er zijn goede juridische argumenten in de Vlaamse, federale en Europese regelgeving om een redelijke winstmarge voor werkervaringspromotoren en Leerwerkbedrijven te rechtvaardigen. Om elke discussie over de omvang van de redelijke winst te vermijden, is het aangewezen om een maximale drempel in de regelgeving op te nemen en de grondslag voor de berekening van de redelijke winst duidelijk te omschrijven. De vraag of er voldoende waarborgen zijn ter vermindering van overcompensatie mag worden beoordeeld op het niveau van de volledige DAEB, zijnde de totaliteit van de activiteiten van een promotor en leerwerkbedrijf binnen de werkervaringsregeling.